

ADANA TARİHİNDE BASINDA ÖNCÜ BİR GİRİŞİM: RESİMLİ ADANA GAZETESİ (1926-?)

A PIONEERING INITIATIVE IN THE PRESS IN THE
HISTORY OF ADANA: THE ILLUSTRATED ADANA
NEWSPAPER (1926-?)

Murat KÜTÜKÇÜ*

Makale Bilgisi

Başvuru: 14 Ocak 2023
Kabul: 21 Şubat 2023

Article Info

Received: January, 14, 2023
Accepted: February, 21, 2023

Öz

Belirli bir dönemde yayın yapmış gazete, dergi, yıllık ya da almanak gibi eserler, döneminin özelliklerini yansıtan temel danışma kaynakları olarak anılmaktadır. Ulusal ve yerel basın diye kategorize edilen bu danışma kaynakları, yayımlandıkları bölge, kasaba ya da şehirdeki insanları ilgilendiren haber ve yorumlara yer vererek onları bilgilendirmeyi amaç edinmiştir. Günlük, haftalık, aylık, üç ayda bir, yılda iki kez veya yılda bir kez gibi bir yayının periyodunu izleyen bu bilgi kaynakları, öykündüğü amaçlara uygun olarak yayın hayatını sürdürmüşlerdir. Osmanlı'dan Cumhuriyete yayınlanan tüm gazete ve dergiler arasında, içeriği ve adıyla dikkat çekici bir yayının türü diğerlerinden ayrılmıştır; resimli gazete ve dergiler. Resimli İstanbul Dergisi ve Resimli İstanbul Haftası'ndan sonra yayınlanan ilk resimli gazete Resimli Adana Gazetesi'dir. Yapılan çalışmalardan 21 Nisan 1926 tarihinde yayın hayatına başladığı anlaşılan gazetenin 2. sayısına ulaşılabilmektedir. Gazetenin bu sayı üzerinden yapılan incelemesinde; her sayfası detaylı çalışılmış, görsel öğelere de yer verilerek yazınsal anlatıma odaklanılmıştır. Bu bağlamda; Adana bölgesiyle ilgili gazetenin günümüze Türkçesine uyarlanarak aktarımının sağlandığı bu çalışma ile, bahse konu sürecin koşullarının anlaşılmasına yarar sağlayabilme amacı güdülmüştür. Bu vesileyle gelecek nesillere bilgi aktarılacak katkı sunulabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adana, Resimli Gazete, Cumhuriyet, Gazete, Basın Tarihi.

Abstract

Works such as newspapers, magazines, annuals or almanacs published in a certain period are referred to as the main sources of advice reflecting the characteristics of the

* Dr., Çağ Üniversitesi, Hukuk Fakültesi; muratkutukcu@cag.edu.tr; ORCID: 0000-0003-4311-8036; Mersin-Türkiye.

period. These advisory resources, categorized as national and local press, aim to inform them by including news and comments that concern people in the region, town or city where they are published. These information sources, which follow a publication period such as daily, weekly, monthly, quarterly, twice a year or once a year, have continued their publication life in accordance with the purposes they emulate. Among all the newspapers and magazines published from the Ottoman Empire to the Republic, a remarkable type of publication with its content and name was distinguished from the others; illustrated newspapers and magazines. The first illustrated newspaper published after the Illustrated Istanbul Magazine and the Illustrated Istanbul Week is the Illustrated Adana Newspaper. The 2nd issue of the newspaper, which was understood to have started its publication life on April 21, 1926, could be reached. In the review of the newspaper on this issue; each page has been studied in detail and focused on literary expression by including visual elements. In this context; with this study, in which a newspaper about the Adana region is adapted into Turkish and transferred to the present day, it is aimed to benefit from the understanding of the conditions of the aforementioned process. On this occasion, it is considered that a contribution can be made by transferring information to future generations.

Keywords: *Adana, The Illustrated Newspaper, Republic, Newspaper, Press History*

Giriş

Gazete, dergi, yıllık ya da almanak gibi eserler, döneminin özelliklerini yansıtan temel danışma kaynakları olarak anılmaktadırlar. Ulusal ve yerel basın diye anılan bu danışma kaynakları, yayımlandıkları kasaba ya da şehirdeki insanları ilgilendiren haber ve yorumlara yer vererek onları bilgilendirmeyi amaç edinmektedir. Günlük, haftalık, aylık, dört ayda bir, üç ayda bir, yılda iki kez, yılda bir kez gibi yayın periyodunu izleyen bu bilgi kaynakları, öykündüğü amaçlara uygun olarak yayın hayatını sürdürmüşlerdir.

Osmanlı Devleti, 7 Kasım 1864'te çıkarılan kanun ile vilayet sistemine geçmiştir. Anılan yasal düzenleme kapsamında her vilayette bir basımevi kurulması ve birer vilayet gazetesi çıkarılması öngörülüyordu. Böylece Osmanlı Devleti'nde ilk çıkarılan vilayet gazeteleri birkaç istisna dışında yerel gazeteciliğin temelini oluşturdu. Vilayet gazetelerinin asıl amacı, devletin vatandaşlarla iletişimini kurmak, kendisini ifade ederek güçlü ve tanınır olmasını sağlamaktı.¹

¹ Gülşah Değirmenci, *Adana Basın Tarihi (1873-2000)*, Nevşehir Hacı Bektaşî Veli Üniversitesi Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2019, sayfa V.

Adana basın hayatı, vilayetin resmi ve ilk gazetesi niteliğindeki Seyhan'la başladı. İlk sayısı 5 Mart 1873'te neşir olunan Seyhan gazetesi 1908'e kadar 35 yıl yayın hayatını sürdürdü.²

Seyhan vilayet gazetesiyle birlikte, 1873-1923 yılları arasında Adana'da yayınlanan gazeteler; Teceddüt, İtidal, Yaşasın Ordu, Çıngırak, Çukurova, Duman, Anadolu, Rehberi İtidal, Şimşek, İkaz, Hayat, Ferda, Yeni Adana, Tanyeri, Toros, Kilikya, Adana Postası, Hayistan, Artsakank Giligia, Davros, Giligia, Kağakatsi, Hay Tsav, Avara, Arkeos, Azad Davros, Giligian Surhantag, Adana ve Azamarad olarak çıktı. Aynı dönemde çıkan dergiler ise Nor Serunt, Milli Mefkure ve Giligian Davetsuyts idi.³

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte 1923-1946 yılları arasında yayınlanan gazeteler; Halk, Türk Sözü, Toksöz, Altun Öz, Mücadele, Sayha, Karatepeli, Ticaret Haberleri, Adana Ticaret Gazetesi, Doktor Sesi, Adana Ticaret Haberleri, Yurd Duygusu, Çiğdem, Gürses, Ahali, Adana Ticaret Gazetesi, Ak Günler Gazetesi, Yeni Yol, Bugün, Keloğlan ve Tel iken dergiler ise Gölge, Resimli Adana, Çukurova'da Memleket, Kırkpınar, Görüşler, Sesimiz, Çığ ve Başak'tı.⁴

Osmanlı'dan Cumhuriyete ve sonrasında da yayınlanan bu gazete ve dergiler arasında, içeriği ve adıyla dikkat çekici bir yayın türü diğerlerinden ayrılıyordu: Resimli gazete ve dergiler. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e resimli gazete ve dergi serüveni Resimli Ziraat Gazetesi, Resimli Kitap, Resimli Roman Mecmuası, Resimli Eşek, Resimli Mektep Alemleri, Resimli Salon Mecmuası, Resimli Ay Dergisi, Resimli Cuma Gazetesi, Resimli Dünya Dergisi, Resimli Eytam Dergisi, Resimli Gazete, Resimli Hafta Gazetesi, Resimli Mecmua, Resimli Perşembe Dergisi, Resimli Yıl Dergisi, Resimli Yurt Gazetesi, Resimli Adana Gazetesi, Renkli Hikaye, Resimli İstanbul Dergisi, Resimli Hafta, Resimli Hayat, Resimli Her Şey, Resimli Hikayeler, Resimli İstanbul Haftası, Resimli İz, Resimli Romans, Resimli Şark ve Resimli Tarih'le devam etti.⁵

Resimli Adana Gazetesi, Resimli İstanbul Dergisi ve Resimli İstanbul Haftası'ndan sonra yayınlanan ilk resimli gazetedir. Kimi kaynaklarda dergi olduğuna ilişkin bilgiler mevcut olsa da boyutu ve formatı gereği gazete olduğu açıkça bellidir.

² *Yurt Ansiklopedisi*, "Yerel Yayın Organları", C. 1, Anadolu Yay., İstanbul 1981, s. 165.

³ İsmail Tevfik, *Adana Vilayeti Matbuatı*, T.C. Hariciye Vekaleti Matbaası, Ankara 1932.

⁴ Değirmenci, *a.g.t.*, s. IX-X.

⁵ Mustafa Özdemir, "Osmanlı'dan Günümüze Dergiler ve Dergicilik", *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, S. 1, 2013, s.7-58.

“Resimli Adana” Gazetesi

İncelemeye tabi tutulan 2.sayı Resimli Adana gazetesi, 1 Mayıs 1926 tarihinde yayınlanmıştır.⁶ Sahip ve Başmuharriri Muzaffer Timurtaş, Mesul Müdürü Lütfullah Osman’dır. Adana Türk Sözü matbaasında tabedilmiştir ve fiyatı 5 kuruştur. Adresi, Adana Hayat Matbaası olarak verilen gazetenin Türkiye için seneliği 250, harici için 350 kuruş olarak abonelik bedeli verilmiştir.⁷ Gazetelerin tasnifinde Resimli Adana için haftalık, ilmi, edebi ve içtimai tanımlamaları yapılmıştır.⁸ Adana Vilayet Matbuatında yayına başladığı tarih 21 Nisan 1926 olarak belirtilirken,⁹ 1 Ocak 1927 tarihinde muvakkaten kapandığı ve 29 Kasım 1928 tarihinden itibaren Çiğdem ismiyle çıkmaya başladığı belirtilmiştir.¹⁰

Gazetenin birinci sayfasında; Kurtuluş Savaşının önemli cephelerinden Kilikya Cephesi’ni Atatürk’ün özel emriyle kurmuş ve Fransızların işgali altında bulunan bölgede görevler üstlenmiş Osman Tufan Paşa’nın (Fotoğraf 1) fotoğrafı bulunmaktadır.

⁶ <http://www.osmanlicagazeteler.org/Sayfa.php?il=Adana&GazeteID=Resimli%20Adana> (Erişim tarihi: 19.12.2022)

⁷ Selçuk Ural-Nesrin Soyer, “Atatürk Dönemi Adana’da Yerel Basın (1923-1938)”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 10, 2012, s. 188-189.

⁸ İsmail Tevfik, *Adana Vilayeti Matbaası*, s. 5.

⁹ İlk yayın tarihini İsmail Tevfik 21 Nisan (İsmail Tevfik, *a.g.e.*, s. 25), Selçuk Ural ve Nesrin Soyer (Ural-Nesrin, *a.g.m.*) ise 24 Nisan olarak belirtmektedir.

¹⁰ İsmail Tevfik, *a.g.e.*, s.25.

Fotoğraf 1: Osman Tufan Paşa

Gazetenin ikinci sayfasında; “Hafta Konuşması” ile Musahabe adlı bir bölüm vardır. Hafta konuşmasının başlığı “İsrâfdan İflâs Doğar”dır. Musahabe başlığındaki konu ise Adana üzerinedir. Her iki başlıkta dile getirilen konular Türkiye ve Adana için hala güncelliğini koruması ve örnek olması bağlamında tekrar vermede yarar olduğu kanısı oluşmuştur. Aradan geçen 100 yılın aslında fazla bir değişiklik yaratmadığı ortadadır. Haftanın Konuşması başlığının yazarı Muzaffer Timurtaş’tır. Adana başlığını yazan yazar ise Medeni mahlasını kullanmıştır. Her iki yazınında tamamı aşağı verilmiştir.

“İsrâfdani İflâs Doğar

Şübhesiz başkalarının da nazar-ı dikkatini celb itmiştir: Adana'da alabildiğine bir "İsrâf"dır gidiyor.

Hesâbını bilenler, sarfiyatını kazancı ile karşılaştırmaya çalışanlar pek az. Filhakika Adana, zengin bir muhittir. Burada sarf idilen para diğer mahallelerde sarf idilenden fazladır. Fakat tedkik idilecek olursa görülecektir ki sarfiyat dâimâ vâridâtı tecâvüz işlemektedir.

Bunun, bu hâlin bir memleketin istikbâli üzerindeki neticesi elbette çok feci'dir. Kazancının bir mikdârını arttırub yârın için saklamayanlar dünyânın en bedbaht adamları sırasında geçerler. Halbuki kazancının bir mikdârı arttırılmadığı, istikbâl için bir hazırlıkda bulunulmadığı gibi kazanılan mikdârı kâmilten sarf itmekle de kalınmıyor.

Bir aylık kazancı elli lira olanlar ay nihâyetinde altmış, yetmiş lira, bir aylık vâridâtı bin lirayı bulanlar binüçyüz, binbeşyüz lira sarf itmiş olduklarını görüyorlar.

Adanalı'nın hakiki vaz'iyeti ve içyüzünü bilenler bu vaz'iyet, bu karışıklık önünde titremektedirler. Allâh saklasın gayr-ı muntazır bir felâketle karşılaşıldığı zamân irtesi sene için kendisini geçindirecek, evlâd ve 'iyâlinin

ma'îşetini te'mîn edebilecek hiç kimse yok gibidir. Fâiz, tek bu kelime Adana'yı altüst itmek üzeredir. Bugün kim bilir kaç kişi yüzde yüz fâizle paralar almıştır. Yüzde yüzyirmi fâiz ve yigirmi ta'ahhüd iderek borçlanmışdır.

Bu paraların yerine sarf idilmemekte olması da bittabi' müstakbel felâketi yakınlaştırıyor.

Paraya ihtiyacı olan, gelecek senesini kurtarmak için lâzım olan bir mikdâr parayı bulmak üzere birçok vâsitalara başvuran, onbirde yigirmi kişiden ricâ iden bir kimse parayı te'mîn itdikden sonra işini unutup. Bu parayı ne için tedârik itdiğini kat'iyen düşünmeden, hâtırına getirmeden sarf ediyor.

Gelişigüzel yaptığı masraf onu muhakkak bir iflâsa götürüyor. O adam bu iflâs-ı kat'iyetini sezmeden, his itmeden ayıkmamakda, kendisine gelememektedir. Yalnız şurası bilinmelidir ki iş işden geçtikden sonra bulunacak çâre de kalmıyor. Ondan sonra yuvarlanmak ve bir daha kalkmamak vardır.

Adanalının bu günkü vaz'iyeti, vaz'iyet-i mâliyesi inanılmayacak kadar bozuktur.

Zürrâ'ın, tüccârın, san'atkarın ayrı ayrı ve mühim derdleri var. Gelecek seneye kadar kim bilir kaç kişi iflâs edecek, kim bilir kaç kişi çiftini, çubuğunu satmak mecbûriyet-i elîmesinde kalacaktır?...

Mutlak iflâslardan kurtulmak ve hiç olmazsa gelecek seneyi, istikbâli kazanmak için ödünç alınan paraları yerine, parayı çıkartabilecek bir işe sarf etmek lâzımdır.

İsrâfdan iflâs doğar." Muzaffer Timurtaş.

"Adana

Adana, Türkiye'de İstanbul ve İzmir'den sonra gelen bir şehirdir. Bunu herkesden dâimâ işitdiğimiz gibi biz de dâimâ herkese söyleriz. Bu neye benzer bilir misiniz? Vâsita-i nakliyesi olmayan bir mahalde mutavattan olub size mu'temed kimseler tarafından mütemâdiyen medh ve senâ idilen, kaşlarıyla gözlerinin, endâmıyla nezâketinin kulakdan duyarak bile 'âşıkı kesileceğiniz bir genç kıza.. Teşbihde hatâ olmaz ya; Vaktâ ki bu güzel Adana'ya gelirsiniz; sağınıza ve solunuza bakındıktan, hele kışın olsun yazın olsun birkaç gün de kaldıktan sonra ne fikir edirsiniz? Bunu ne siz, ne de ben takdîr idemeyiz. Çünkü biz Adanamızı sevmiş ve alışmışızdır, fakat bir ecnebîye, hattâ Adanalı olmayan bir vatandaşa sorunuz, ne cevâb alacağınızı elbette benden öğrenmek istemezsiniz.

Allâh herkesin gönlüne göre versin, 'ayıb değil yâ benim Adana'yı bir çeşid görmek isteyişim var, bu arzum bugün değilse belki bir gün hakikat olacaktır diye ümîd ve temennî iderim. Bu temennîmi geçen sene bir da'vetde çiğ köfte yedikden sonra gördüğüm ve "Türk Sözi"ne yazdığım ru'yâ

gibi zann itmeyiniz. Bu cidden pek samîmi ve kalbî bir temennîdir. On sene sonrayı düşünelim:

Adana şimdiye kadar büyük bir köy idi, zirâ'at ve ticâret memleketi idi. Köy olması şehrin nezâfet ve tahâretine mâni'di. Çünkü çiftliklerden ma'lûm vesâit-i nakliye ile şehrin göbeğine kadar nakliyât yapılırdı. Manda ve öküz arabalarıyla develer gibi vesait-i nakliyenin çiğneyüb geçdiği, her evin altı depo ve ahır olan bu köyde ne kaldırım kalır ne de temizlik olur. Zirâ'at ve Ticâret memleketi idi. Fakat ne çiftçisi ne de tüccarı bir dürlü sa'yinin mükâfâtını göremiyordu, herkes hâlimden müştekî idi. Çünkü kimsenin hüsn-ü idâresi yoktu, kimsenin gözi doymuyordu, ba'zıları eline geçen fazla paraya ödünç para bile katarak tarla satın alıyor, ba'zıları binlerce dönüm koza ekdiği halde hepsine bakamadığından, fennî tedâbire tevessülü bilmediğinden, az çok bir iklim tebeddülünden mahsûlü mahv olub gidiyordu. 'Amele bulmak, para bulmak derdlerinden sonra ellerine geçen mala müşteri bulmak için bile ne kadar üzüliyorlardı. Hülâsa mahsûl zamânında bile yüzü gülen çiftçi ve tüccâr bulunamıyordu. Kışın çamurdan, yazın tozdan sokaklardan geçilmiyor, bin dürlü hastalıktan kurtulunmaz, zevkten ve eğlenceden tamâmen mahrûm bir belde idi. Halbuki bugün: (Yukarıda tasrîh itidiğim vecihle on sene sonrasında bahs ediyorum)

Bugün Adana tam ma'nâsı ile iktisâdî bir şitâiyedir. Zirâ'atle ticâreti mezc ederek iktisâdî diyoruz, kışın ikliminin halâveti dolayısıyla şitâiye diyoruz. Fikrimizde yanılmadığımızı kana'atle bu şehrin vaz'iyet ve şekl-i hâzırını tavsîf idelim:

Güzel Seyhan Irmağının iki tarafı rıhtımlı, rıhtım üzerine iki yakada geniş parke caddede bir sıra çalgılı kahvelerle sinemalar. Mu'azzam birkaç otel ki insânın istirahatini tam ma'nâsı ile te'mîn ider. Irmak üstünde askılı, ayaklı sık sık köprüler ki üstlerinden elektrikli tramvaylar, altundan muntazam posta yapan vapurcuklar geçiyor. Şehrin içerisi temiz ve muntazam caddeler, evler, meşherler. Üç gün yağın yağmurdan habbe-i vâhide kalmayarak muntazam lağımlardan akub gidiyor. Şehirden Zirâ'at mektebi, Şakirpaşa, Bağlar Mahallesi, Hızırlı Köyü, Misis ve Karataş'a işleyen muntazam elektrikli tramvaylar insâna yollarda yürürken teyakkuzi ve ihtiyâti mecbûrî kalıyor. Giceleri her köşede bir 'âlem. İstanbul'dan, Ankara ve Konya'dan mâ'adâ birçok soğuk iklimli memleketlerden gelen seyyâhlarla dolu bir şehir. Gelen seyyâhlar hem ziyâret hem de ticâret yapıyorlar. İyi ve mebzûl mahsûlâtımıza müşteri çıkıyor ve yeni sene mahsûlâtına peşinen alıcı oluyorlar. Cinsleri iyi ve mebzûl pamuklarımıza meyve ve sebze konservelerimize öyle müşteri var ki satarken 'âdetâ naz idiyoruz.

Ricâ iderim bunları olmayacak diye değil olacak şeyler diye okuyunuz. Çünkü bunların olmasına ne mâni' vardır? Hüsn-ü niyet ve sa'y değil mi? Kâbiliyet ve isti'dâd değil mi? Biz bunlardan niçün mahrûm olalım? Mâdem ki medenî ve 'asrî olmaya karâr verdik, bu işler her halde olmalıdır. Hepimiz cân u gönülden bunu arzu itdikden başka böyle bir şehirde

oturmağı da cāna minnet bilir ve iftihār itmez miyiz? O halde?!... Herkes şahsına terettüb iden vazîfeyi düşünmekle ve yapmakla mükellef olmak gerek... Bizden de ikâz ve temennî...” Medeni.

Gazetenin üçüncü sayfasında 2 adet yazı ve 4 adet ilan bulunmaktadır. Yazının birincisi ve uzun olanı “*Lise-Erkek Muallim Mektebi Maçı*”dır. Adana Lisesi ile Erkek Muallim Mektebi arasındaki futbol maçı uzun uzun anlatılmıştır. Her iki lisenin maç kadrosunun verildiği yazıda ayrıntılı bir değerlendirme yapılmıştır. Maç yorumu yapan kişi ise Şerafeddin’dir.

Gazetede yer alan ikinci yazı ise “*Leyla’nın Hatıratı*” adlı bir hikayedir ve birinci bölümü yayınlanmıştır.

Gazetede ilanlar ise çerçeve içinde ve reklam niteliğindedir. Gazeteye ilan vermek isteyenlerin Hilal-i Ahmer Caddesindeki Hayat Matbaası’na başvuru yaptırması istenen birinci ilanı, Türk Pazarı ticarethanesi takip etmektedir. Diş Tabibi Celaleddin Beğ (Bey) ve Doktor Cafer Tayyar Beğ (Bey)’in ilanı takip etmektedir.

Resimli Adana Gazetesi’nin dördüncü sayfasında gazeteye yardım edeceği yönünde vaatleri bulunan M. Halit Bey’in (Fotoğraf 2) fotoğrafı verilmiştir. Hemen altında ise “*İştîyak*” adlı bir şiiri mevcuttur. Hemen yanında “*Tarz-ı Kadîm*” adlı bir gazel vardır. Talat Muter’e ait bu şiirin altında Adana 27 Nisan 926 tarihi not düşülmüştür. “*Hafta Buketi*” adını taşıyan diğer yazı güzel sözlerden oluşmaktadır ve yazarı Ahmet Hamdi’dir. Başka bir şiir ise Gündüz Nadir’e aittir. “*Gazinin Heykeli Karşısında*” adlı bu şiir Adana Mebusu Zamir Bey’e adanmıştır.

Fotoğraf 2: M. Halit Bey

Gazetenin beşinci sayfasında Aşiyâni -i Felâsife A'zâsı İlham Şam’dan mizah konulu Şihâb Kadri’ye ait “*Cenûbî Baba*” adlı şiir yer almaktadır. Bu şiirin hemen altında “*Bahâr Gözlüne*” adlı bir şiire yer verilmiş olup, şair

M.T.T kısaltmasını kullanmıştır. Şiirin bitiminde bir kutucuk içinde, gazetenin bir sonraki sayısında yer alacak konunun; Türkiye Arsen Lüpen'i olan Kozanlı Hilmi'nin hayatının, çocukluktan beri birlikte yaşamış olduğu arkadaşının kaleminden olacağıdır. Gazeteyi ortalayarak Celal Sâhir Bey'in (Fotoğraf 3) fotoğrafına yer verilmiş ve gazeteye yardımda bulunacağı vaadi belirtilmiştir. Hemen altında; yine Celal Sâhir'e ait "*Kānûnını Dinlerken*", Ahmet Hamdi'ye ait "*Şarkı*", Tevfik Fikret'e ait "*Yâd-ı Nefrîn*" şiirleri yer almaktadır.

Fotoğraf 3: Celal Sâhir Bey

Gazetenin altıncı sayfasında sağ üst köşede küçük bir kutu içerisinde Türk Sözü Matbaası'nın reklamına yer verilmiş olup, geri kalan tam sayfa "*Bir Köyden Bir Şehir Nasıl Olur?..*" adlı yazıya yer verilmiştir. Yazının başlangıcında; "*Miyami*" adlı bir köyün Amerikalılar tarafından 25 senede nasıl şehir haline dönüştüğüne yer verilmiştir. Ve Seyhan Nehri gibi güzel bir yerin Miyami'den daha cazip hale getirilip getirilmeyeceği konusu tartışılmıştır.

Bahse konu yazar; 1900 yılında Miyami (Miami, gazetede yazıldığı haliyle aktarılmıştır) adlı bu sömürge altına alınan köyü ziyaret etmiş. O zaman mütevazı balıkçıların, yumurta satışıyla geçinen zavallı zencilerin ikamet ettiği bir köy olarak tasvir etmiştir. Fakat bu çöle benzeyen zavallı köyün güzel iklimi ve tatlı havası bütün New York'luların dikkatini çekmiş. 1910 senesinde oralarda bulunan gayet büyük bir balık üzerinde incelemeye yapan hayvan uzmanları, bu memlekette güzel bir hayat temin edildiği takdirde halkın balıkçılıkla ilgilenip, hayatlarını kazanabileceklerini düşünmüşler. Nitekim daha sonraları "Miyami" köyü en zengin milyonerlerin, Amerikalı

milyarderlerin sırf zevk için balık avlamak üzere sık sık ziyaret ettikleri yer oluvermiş. Ve yavaş yavaş Miyami sahillerinde küçük spor kulüpleri oluşmaya başlamış (Fotoğraf 6). O yıllarda yani 1910 senesinde 2000 nüfuslu bir yer imiş Miyami köyü. Dünya savaşında Miyami'yi sık sık ziyaret eden milyonerler, daha sonraları kendi ticari meseleleri ile meşgul bulduklarından seyrek gelebilmişler ve Miyami'de başlanan oluşumlar yarım kalmış. Amerikalılar Florida ve Miyami'de büyük eserler meydana getirebileceklerini düşündüklerinden derhâl Florida'ya bir tren hattı yapmaya karar kılmışlar. 1921 senesinde Amerikalılar büyük şirketlerinin önemli bir şubesini Miyami'ye de açmışlar. Tabii ki bu nakil bu köy için büyük bir reklam olmuş, bir sene zarfında Miyami'de nehrin yanlarında büyük binalar, şık oteller yükselmeye başlamış. Artık Amerika zenginleri kış mevsiminin soğuk günlerini havası güzel olan bu güzel köyde geçirmeye önem vermişler. 1924 senesi ceplerinden altınlar taşan ve ne yapacaklarını bilemeyen Amerikalı zenginler bu köye hücum etmişler. Bir anda Miyami köyünde araziler değerlenmiş. Artık her hafta trenlerde banker, tüccar, esnaf, sanatkâr, işçiler bu köyü ziyaret etmiş ve orada balık tutma zevkini tatmak üzere akın akın geldikleri görülmeye başlanmış. 1925 senesinde bu köyün nüfusu dörtüzbün olmuş. Bu köye ilk gelen küçük esnaf, mütevazı balıkçılar, otel garsonları kısa zaman içerisinde milyoner olmuşlar. Yazar; Seyhan nehri çevresinin de böyle değerlenmesi temennisi ile yazıyı sonlandırmıştır.

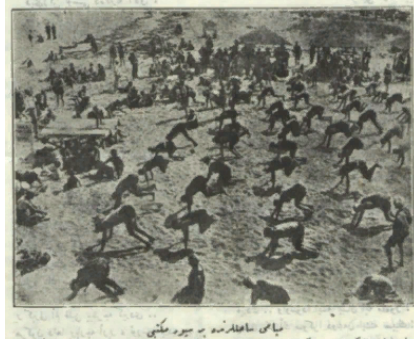
Yazı içeriği aynı zamanda, Miyami köyünün 25 sene evvelki hali (Fotoğraf 4) ile 25 sene sonraki halinin (Fotoğraf 5) fotoğrafı ile zenginleştirilmiştir.

Fotoğraf 4: Miyami köyünün 25 sene evvelki hali

Fotoğraf 5: Miyami köyünün 25 sene sonraki hali

Fotoğraf 6: Miyami sahillerinde bir spor mektebi

Gazetenin yedinci sayfasında el yazısıyla kopyasını hazırlayan Zafer Adnan'dan Emel Hanım'a yazılan "*Açık Mektup*"a yer verilmektedir. Sayfanın geri kalanını da "*Şundan Bundan*" başlığı altında Halıların Temizlenme Usulü, Limonun Faydaları, Fare Kapanları, İskambil Kâğıtlarını Yenileme Usulü, Ateşsiz Çamaşır Yıkama Usulü, İpekli Kumaşlar ve Çamur Lekesi, Pırlanta Temizleme Usulü, Cam İçin Tutkal, Haneleri Tenvir İçin Yeni Bir Gaz, Çuhadaki Yağ Lekeleri gibi kısa bilgilere yer verilmektedir. Ve yine bu sayfada teşekkür yazısı ile bir önceki sayılarında yapılan hatalara gelen itirazlara yer verilmiştir.

Gazetenin sekizinci sayfasında tamamıyla reklamlara yer verilmektedir. İlanların hepsi çerçeve içindedir. Sayfadaki en büyük ve ilk ilan Abdullah Efendi mahdumları ticarethanesine aittir. Bu ilk ilanı peşi sıra; Dr. Cafer Tayyar, Hayat matbaası, Mehmed Nuri Ticarethanesi, Doktor Ahmed Remzi, Aydoğdı Büyük Tuhafiye, manifatura ve kavâfiye mağazası ilanları takip etmektedir.

Sonuç

Adana’da Cumhuriyetin ilanıyla birlikte başlayan ve sürekliliği olan gazete ve dergiler, bir elin parmaklarını geçmez. Adana’nın işgaliyle başlayan Yeni Adana gazetesi ile daha sonra çıkan Türk Sözü gazetesi dışında devamlılığı olan gazeteler ne yazık ki yok denecek kadar azdır. Resimli Adana gazetesi ise döneme özgü içeriği, fotoğraf ve reklamların hayli fazla oluşuyla dikkat çekmeyi başarmıştır. Gazetenin sahibi Muzaffer Timurtaş, Millî Mücadele’nin önemli komutanlarından Ömer Lütfi Bey’in oğludur. Son derece iyi bir eğitime sahip olması yanında o döneme göre oldukça donanımlı birisidir. 1926 yılında hayalini kurduğu Adana öngörüsüne bu yüzyılda bile rastlanması neredeyse imkânsızdır. Adana’yı bir Avrupa şehri gibi hayaline yedirmiştir. Yine Şerafeddin, M. Halid, Talat Muter, Ahmet Hamdi, Gündüz Nadir, Celal Sahir ve Zafer Adnan Bey’ler gazetenin çok değerli ve entelektüel simaları olarak göze çarpmaktadırlar.

Resimli Adana gazetesi, sadece resimli oluşu, resimli öğeleri içeriyor olmasıyla değil, yazarlarıyla öne çıkan bir gazetedir. Ama incelenen bu sayının haricinde ne kadar yayımlandığı ve diğer sayılarının nerede olduğu bilinmemektedir. Döneminin ilklerinden iken bölgenin ilki olması özelliği bu çalışmayı kıymetlendirmektedir.

İlim dünyasına ve gelecek nesillere faydalı olması dileğiyle.

Kaynakça

- Değirmenci, G., *Adana Basın Tarihi (1873-2000)*, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir 2019.
- <http://www.osmanlicagazeteler.org/Sayfa.php?il=Adana&GazeteID=Resimli%20Adana> (Erişim tarihi:19.12.2022)
- Özdemir, M., “Osmanlı’dan Günümüze Dergiler ve Dergicilik”, *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, S. 1, 2013, s. 7-58.
- Resimli Adana Gazetesi*, Yıl 1, S. 2, 1.5.1926.
- Tevfik, İ., *Adana Vilayeti Matbuatı*, T.C. Hariciye Vekaleti Matbaası, Neşriyat No:67, Ankara 1932.
- Ural, S.-Soyer, N., “Atatürk Dönemi Adana’da Yerel Basın (1923-1938)”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Si 10, 2012, s. 165-204.
- Yurt Ansiklopedisi*, “Yerel Yayın Organları”, C. 1, Anadolu Yay., İstanbul 1981.